

drag meget nøie, og jeg seer, at den ærede Taler i en enkelt Ytring i Motiverne har fundet en Anthydning af, at jeg som Kultusminister skulde have lagt min høitærede Collega, Indenrigsministeren, Hindringer iveien for, at Communerne paa dette Gebeet fik en saa stor Myndighed, som der efter hans — Talerens — Mening tilkom dem. Det har glædet mig at see, at min høitærede Collega har benyttet Leiligheden til at erklære, at den ærede Taler er fuldstændigt paa Vildspor i saa Henseende, ligesom det ogsaa er mig hjært aabent og freidigt at kunne udtale, at jeg ikke mindre end min høitærede Collega og, som jeg troer, det store Fleertal i Repræsentationen deler Ansigtet om, at Baretægten og Afgjørelsen af en stor Deel af de Sager, der hidtil have be-
 byrdet og endnu bebyrde Regjeringsautoriteterne og Administrationen, maa blive lagt over i Communens Hænder, saasnart det kan stee. I saa Henseende troer jeg ikke, der er nogen Uoverensstemmelse mellem mig og den ærede Taler; men han udtalte dernæst, at, naar jeg virkelig havde denne Anskuelse, forekom det ham, at det vilde have været en let Sag for mig at udarbejde og forelægge det fornødne Lovudkast til en saadan Omordning af Skolernes Bestyrelse. Jeg vil hertil tillade mig at bemærke, at jeg er fuldstændigt overbeviist om, at naar jeg kom med et lille Lovforslag i denne Retning, vilde det ikke tilfredsstille. Det vilde have været det Samme, som om man vilde give mig den Opgave at udarbejde et Lovforslag om en heel Omordning af Skolevæsenet, og særligt Almueskolevæsenet, en Opgave, som jeg aabent skal tilstaae ikke vilde falde mig let; men ved Siden deraf er det mig en Trøst, at jeg ikke har fundet nogen sær Anledning til i dette Dieblik at prøve mine Kræfter paa denne Opgave. Det ærede Thing vil erindre, at Skoleloven for ikke mange Aar siden var under Overveielse her i Repræsentationen; i 1866 udkom der en væsentlig Tillægslov om Skolernes Ordning, der kom tilveie under Medvirkning af en Mand, der i Dygtighed og Indsigt i Skolevæsenet, og navnlig Almueskolevæsenet, staaer saa høit, at meget Saa kunne maale sig med ham, og ligeoverfor hvem jeg, naar jeg skulde sammenligne mig med ham,

vilde stille mig selv overordentlig lavt. Jeg siger altsaa, at jeg ikke har fundet nogen særlig Anledning til at forsøge paa at løse denne Opgave; og jeg skal hertil tillade mig at føie en lille, mere almindelig Bemærkning, den, at det forekommer mig, at man egentlig med Svie maatte kunne gjøre den Indvendig mod Lovgivervirksomheden paa dette Gebeet, at vi i det Hele have lovgivet for Meget og navnlig lovgivet saa Meget i kort Tid, at det næsten ikke har været muligt for Befolkningen ret at leve sig ind i de Love, der ere givne. Jeg anseer det for sundt og rigtigt, at der hengaaer nogen Tid, inden man omformer en given Lov, og i alt Fald troer jeg, at det ikke vil være heldigt at tage enbeel af de Sager, som man nylig har haat under Overveielse, kort Tid efter under Overveielse igjen. Dette gjælder i en særlig Grad om Skoleloven; er der noget Gebeet, hvormed Lovgivningsmagten bør være vaersom i den Retning, jeg nu anthbede, saa troer jeg sikkert, at det er med Hensyn til Ordningen af det, der angaaer Underviisningsvæsenet. Jeg har i disse Udtalelser søgt at gjøre Rede for, hvorfor jeg ikke har sølt nogen særdeles Opfordring til i dette Dieblik at tage denne store Opgave paa mig. Den ærede Taler udtalte endvidere en mere almindelig Sætning om, hvorledes hans Anskuelse med Hensyn til Almueskolevæsenet ere. Jeg kan erklære mig fuldstændigt enig i, at Statens Ret og Forpligtelse i den Henseende kun kan udstrækkes til et vist Lavmaal; ogsaa jeg troer, at man her, naar man bedømmer Forholdet strengt, ikke kan komme til et andet Resultat, end at det er et vist Lavmaal, som Staten kan forordre, og som den paa en Maade er forpligtet til at forordre af Alle, men jeg troer tillige, at Forholdet er accurat det samme med Hensyn til Kommunen. Men ved Siden deraf — medens jeg altsaa erkjender, at det er Lavmaal, som kan forordre af det offentlige Almueskolevæsen, — erkjender jeg, at det vilde være meget uheldigt, hvis Staten, og hvis Kommunen vilde indstrænke sig til dette Lavmaal, forsaavidt de kunne stille Opgaven høiere. Jeg maa i saa Henseende ligeoverfor den ærede Taler tillade mig at fremhæve som noget efter min Mening Fortjenstligt, at man allerede i 1814